

Մանգոռնի Էֆեաք

Մ Ի Ի Ն Ա Տ Ի Ի

ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳԸՅՅԷ ՎԷ ՄԷՎԱՏՏԸ ՍԱՅԻՐԷ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՍԷՆԷ

1866 ԱՊՐԻԼ 22 ՃԻԻՄԱ

ՆԻԻՄԵՐՈ 37

Մանգոռնի Էֆեաք հաֆթադար 5 եանի սենետե 260 նիւսիսէ վերիւ, սենետի գրաւթի, բութա փարաք տարի իննստե օլարադ, 200 ղէ՛ օլուպ, ալթը պլըղը 100 ղէ՛ օլա- ճադ, վէ նիւսիսի տարի 50 ար փարայա սաթըլաճադ տրը :

Իլանաթըն պէճէր սաթըլը ինն, պի- ըննի տէֆատա 5, իքնիճի տէֆատա 2, վէ իւլիւնճիւ վէ սայիր տէֆալարտա 1 էր ղուրուշ ալընաճադ տրը :

Մէթուպ վէ սայիրէ, իսթանպօլտա Պադէ Գառուսը խարիճիտէ, գարաղօլտանէ իւլէ ճամիի շէրիֆ արա եւ- ընտէ քեային Շապը խանընտա, կարապետ 8. փանոս- եանըն 18 նիւսիսիւ օտաարնա կէօնտէրիլէճէ տրը :

ԲԵՍՄԻ ԹԵԼԵԿՐԱՖ

Մայիս 1.

1865 սենետի խթիգրադը 275
1865 » » » 240

ԻՍԹԱՆՊՈԼ

ԷՍՉԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԻՅՅԷ

Ապրիլ 20. Էն երեքտէք 54-32
» » Էն աշաղը 55-18
» » Գարանտը 54-10
» 21. Էն երեքտէք 55-16
» » Էն աշաղը 54-4
» » Գարանտը 54-23
» 22. Աշըլտը 55-30

ԹԵԼԵԿՐԱՖ

Փարիս 4 մայիս.

«Մօնիթօր, իթալեա իւլէ Ավսթրիանըն ճէնք թէտարիքեաթընտա պուլունտուղլա- րընը թատարիկ իթմէքտէ տիր :

«Խապէրլէր թէհտարամիդ տիրլէր :

«Իթալեա, կարիպալաի թարաֆտարլա- րընը սիլա՛ ալթընա չաղըրմադտա տրը :

«Ֆրանսա ըվիլի հալէ պէքէմէքտէ տիր»
Լ. Թ.

ԱՅՊԱՐԸ ԱՅԻՐԷ

Միւնիխ, 27 ապրիլ.

«Բրուսելանըն ապրիլ 21 թարիխի թան- րիրաթընա, Ավսթրիա թարաֆընտան վերի- լէն ճէվապ, տիրքի կիւն իրսալ գըլընըլ տրը : Մէղքիւր թահրիրաթտա, Ավսթրիա Բրուսելայա գարշըլըգ օլան հարպ թէտարի- քեաթընտան վաղ կէչմէյէ պաշլամըլ իսէ- տէ, իթալիաաա կէօրիւլէն ճէնք հաղըրը- ղը, քէնտի հուսուսլարընը վէ խուսուսիլէ գըլըլարընը մուհաֆադայա մէճպուր պու- լունմադտա տրը : Ալմանեա Պօսապարը գալ- ղա օլաճաղընա ինանմադտա տրըլար :

Միւնիխ, 27 ապրիլ :

«Բէրսէվէրէնցա նամ զաղէթայա նազա- ըն, Լօմպարտիլայտա աակէրճէ պիրպլըյիւք հարէքէթ կէօրիւլիւպ, վէ գալէլէրէ նէգա- ըէթ գըլընըլ տրը :

Փարիս, 27 ապրիլ.

«Դօնթիթիւսիօնէլ նամ նիմ ըլամի ղա-

զէթա, Ֆրանսա իւլէ Բրուսելա պէյիլնտէ էմ- ըր իմթիզաճ պուլունտուղլուլա, իթալեաաա ճէնք թէտարիքեաթըն պուլունտուղլունու եա- լանա չըգարմադտա տրը :

Փարիս, 26 ապրիլ.

«Մէմէքէթէյն մէսէլէսինէ մախսուս օ- լան գօմիսիօն հիւն իմթիզաճ իւղը պու- լունմուշ, վէ էճնէպիտէն բրէնս սէչիլմէսի խուսուսուստան սարֆը նաղար իթմիշտիր :

Պէրլին, 27 ապրիլ.

«Պարթիանօ իւլէ, Մէմէքէթէյն թարա- ֆընտան կէլմիշ օլան վէքիլէր, չօնէնգօլ- լէն բրէնսի թարաֆընտան պա թէլէկրաֆ չաղըրմըլ օլտուղլարընտան, Տիւսէլտօր- ֆա կիթմիշլէր տիր :

ՀԱՎԱՏԻՍՍԹԸ ԽԱՐԻՃԻՅՅԷ

Պիրպիրինէ մուղայիր խապէրլէր բէք չօգ օլտուղլունտան, ախը ու իթաճա գե- յատէսիլլէ սէքթէ կէօրիւլիւպ, վէ չօգ- լար չօգ գարարլար իթմէքտէ տիրլէր :

Վաղաա, մուհալէպէ հաղգը գաթին- տէ պիր աֆէթ տիր. լաքին, շու գարար- սըլըլըգ, վէ շու գօրգու շիւրհէ հալի տա- հա պիւլիւք պիր աֆէթ տիր. շիւնըի մուհալէպէ պաշլաաա, Էկէր պիր թա- լաֆ դայալ իտէր իսէ, պաշգա պիր թա- լաֆ տալիս գաղանմըլ օլուր. հալ պու- ըր շիւմի, հէքքէս ղայալ իթմէքտէ, վէ հէքքէս մէճհուլ պիր հալտէ պուլուն- մադտա տրը :

Պու կիւնլէրտէ, արթըգ հէքքէս քէն- տի աղըլ պուլունտունտան օսանըպ, վէ գանդի Էֆքեարա գահիպ օլաճաղընը շա- շըրտըղլարընտան, պիր պիրլինէ, «էյ, նէ» տէրսին, շու մէսէլէտէ, ասըլ սէնին ի- թիգաաթն գա՛նդիսի տիր, գալըլա օլա- ճա գմըրըլ օլմայաճադմըրտը տէսի սիւ- ալ իթմէքտէտիրլէր. հալ պու ըր, քիմ- տէնին պիլէճէկի պիր շէյ օլմաորընտան, մէյտանտէ «քիմ լպիլիւր» տէն» պաշգա

աօղըլ պիր ճէվապ կէզմէմէքտէ տիր :

Հէլէ Էվրօպա ղազէթայարը, շու պիր պիրլինէ մուղայիր օլան իքի իտտաա վէ իթիգաա իւլէ տօլու օլուպ, վէ իքի խու- սուսուլն իճիթիմալինէ տալիս, Էն ալիմ վէ ֆէթին զաթլար, Էն զէյաաա աղլէ գա- ըին սուլթէթտէ տէլիլէր կէթիւրմէքտէ օլ- տուղլարընտան, օգուլան իքի թարաֆա տալիս հաղգ վէրիպ իգնա օլմաա մէճ- պուր օլմադտա տրը :

Փարիսին մէչհուր գալէմլէրէլ Էսէրլէ- ըր օլարադ, Ալմանեա մէսէլէսի հաղգըն- տա եաղըլանլարտան պաղըլարընը թէր- ճէմէ իթմէմիդ, պէյն էլ Էհալի պատիի մէմուսիլլէթ օլտուղլուն իշիթտիկիմիդ- տէն, պու տէֆա տալիս, Մ. Էմիլ տը Թիրարտէն իւլէ Մ. Բէյրանըն, մուհալէպէ օլուպ օլմայաճաղընը իտտաա նիլէթիլլէ գալէմէ ալարգլարը պաղը ճիւմլէլէրի թէրճէմէ իտէրիլ :

«Էկէր Մ. Պիդմարգ, գաղգայա ճէսա- ըլթ իթմէ տալիս, պիլա միւճաղաթ գալ- մայաճադ տրը :

«Բրուսելա մէմալիքինտէ, 1864 սէնէ- սինտէ գուհուրա կէլմիշ օլան թահրիրիւնու- ֆուսա նաղարէն, Տանիմարգաաաաիլալէ օ- լունան Լօնպուրկ տալիս պիրլիքտէ օլտու- ղու հալտէ, ճէման 19,504,843 նուֆու- սու պուլունտուղլու թէպէյիլն իթմիշ տիր :

«Ավսթրիա մէմալիքինտէ, 1857 թարի- խինտէ իճրայէ կէլէն թահրիրի նուֆուստան իսէ, 55,018,988 նուֆուսա պուլունտուղլու աղաշըլտըգտան պաշգա, 1866 սէնէսի կօ- թա-Ալմանաղը նամ սալնամէնին հիսապընա կէօրէ տալիս, 1864 սէնէսինտէ, տէվլէթի մէզպուրէ նուֆուսուսուսուս, 57,000,000 ապա- լիլ օլմուշ օլաճաղը քէչֆ իտիլմիշ տիր : Իմտի, պուլունտանա աշիքեար նէչլէթ իտէր քի, 1866 սէնէսինտէ, Ավսթրիա տէվլէթիլլէ- տէ, Բրուսելա տէվլէթի սէքէնէսինին իքի միսլի նուֆուսա պուլունտուղլու տրը :

«Տիմէք տիր քի, պիր նուֆուսա դար- չըլըգ իքի նուֆուս :

«Ազգային, Ազգային տեղեկութիւնները զայս իրենց օրուայ, ֆազայի, պու ճիւղէն իւր տախի, արտադրող տեղեկութիւնները, վէ պիւրպիւրինէ գարշը իւրապէս կէօսթէրմէք-տէ, վէ վազաւ, Ազգային տեղեկութիւն, Ազ-մանեա հիւքիւմէթիւրինի արը արը պու-լունմագըզ հալինտէն, պիւրէշիպ պիւր խա-մուր հալի քէսպ իրմէսինէ շալըշտըգտան սօնրա, շիմախտէ, իւքարարէն արը արը հիւքիւմէթ գալմալարինա, իգհարը մէյ-լան իլլէմէքտէ, վէ քէնտի էմրի ինիլալը թօնուկարընը (գըսմ ղըսմ օլարագ արըլ-մագ), վէ գաաֆը սէպէպի ազիմէրինի պիւր-գաթ քէնտի իլլինտէ թաշըմագտա տըր. լա-քին, մէկէրշի Բրուսեա տէվէթի տախի, ալ-նի իլլէթիւրէ միւպիւլէլա պուլունմագտա տէ-շիլմիտիւր: Մէկէրշի տէվէթի մէկպուրէ, հէր թարաֆաւնէն էսմէքտէ օլան պօրա վէ իւր-կեարալարա գարշը աշըգտա պուլունմագտա տէշիլ մի տիւր: Շէօյլէքի, Ազգային թա-րաֆընտան, տէվէթի մէկպուրէշի միւթէալ-լիդ պուլունման Պօշէմնայա օլտուգու կիպի, Բրուսեայա պիւրէշիմէքիլլէ գարշը օլան Սադ-սօնեայա, վէ հէնուզ իւն նէնրի սօլ թա-րաֆը թէսարուֆուսա գարաթ վէրմէմիշ օ-լան Ֆրանսայա, վէ Պէրլինին սախթէ Գա-վուրու ֆիքը ու խէյալը սէմէրէտի օլան Ա-մանեա իրթիհատը խոսուսուսեա ղըտտ պու-լունման Բուսայա աշըգ պուլունմագտա տէ-շիլ մի տիւր: Վէլ հաւըլ, կէշիւմէսի միւթին տէյիլ տիւր տէյի թէվաթուր պուլունմ օլան սէտալէրին, իւք թօք բաթլատըզը կիպի, քէք գօլայ կէշիւմէկի ինթիմալի գալիտէն տէյիլ մի տիւր:

«Իթիմալ տըր քի պիւր կիւն, Բրուսեա-նըն աուուլի էքպէրի օլուպ, վէ իթալեանըն իսէ սօսթը թապիտի օլան Ազգային, պիւր-տէն պիւրէ, երաւըրմտան էվէլ ղուհուրա կէլէն ըշըգ իւն, ղուլմէթի ազիմէտէն գուր-թուլարագ, վէ խալիսէթ իւզըն, վէ քօլի-թիգա իգթիգասընճա իթալեայա էլ ուզա-տարագ, «կէլ սէնին իւն սօսթ օլտըմ, պիւր իքիմիդ, Շարգեա ալի մէնֆաթա մալիք օլտուգուլմուզ միտիլու, իսթանպօլմա վէ Միւվէյիշէն, վէ Ագ-տէնիգէն, վէ Էվրօպա-նըն հըքըռ աւայիշի հալինճէ, վէ տէնիդ սէր-պէսթիլէթի թալալի վէ ինթիշարինճէ տախի ալի մէնֆաթալարա միւթիսա պուլունմագ-տալըզ. իմաթ, պէն սէնին իրթիհագընը գաղանմագ իլլին, վէնէթիլի սանա վէրիւրմ, վէ սէնին թարաֆընտան տախի պաշգա պիւր շէյ իթէմէյիլ, իլլա, Բօմանըն տալիմա սէր-պէսթ վէ Բարանըն միւթիլէթիսա գալմա-լունա հիւմէթ իլլէմէնի տիլէրիմ» տէյիւմէք տիւր:

«Մ. Պիգմարգըն օյնամագտա օլտուգու-քաղըտտա պուլունմարըն քեաֆֆէսի եաղըլը պուլունմագտա օլուպ, վէ Ազգային իսէ մէկէրիւր քեաղըտը գաղանմագընտա, ճէմիի գաթօլիքէրին թէշէքքիւրինի պատի օլա-ճագ տըր:

«Մ. Պիգմարգ, իլլէրին շու տէնիւլէ-րինի էկէր ֆարգ ու ֆէհմ կթմէքտէ իսէ, նէ ալեա, եօգ էկէր ֆէհմ իթմէքտէ տէյիլ իսէ, քէնտի ճէնալէթիւնի, վէ օյնատըլը օ-

լունտան պի խապէր պուլունմագտա իս-պաթ իթմէքտէ տիւր:

«Հէլէ, պիգիմ մէպտէմիդ իգթիգասըն-ճա, գաթէն պիւր, ագտը իթիֆագ տէնի-լէն շէյն տախի գարշըլըզ. — Ոթուզ սէնէ-տէն պէրու գուհուրա կէլմիշ օլան տիգգաթ ու միւթալաթ վէ թէֆէքքիւրալթըմըզ, պի-գէ րանա էօյրէթմիշ տիւր քի, շօգ տէֆա իթիֆագ տէնիլէն շէյ, թարաֆէյն իլլին պիւր էմիլէթ սալըմագտան ղիլատէ, պիւր պէլա տախի սալըլտըլը կէօրիւմիւշ, վէ ա-նինտէ տէվալմնաւն սարֆը նազար օլունմուշ տուր: Ֆազաթ, պաղը թապիի իթիֆագ-լարտա վար տըր քի, արգու օլունմայա շա-յան տըրլար: Վէ իլլէ ծնլարտան, պիւրիսի տախի, Ազգային, Ֆրանսա, վէ իթալ-եանըն պիւրիքտէ իթիֆագ իթմէսի գա-ղիլէսի տիւր:

«Իւլաւէյի քէլաթ, կէրշի սուրէթի գա-նիւրէտէ օլան հէր պիւր հալ, վէ հէր պիւր հա-զըլըզ, մուհարէպէյէ տէլալէթ իթմէքտէ տիւր: լաքին, հէր պիւր ֆաշիլիք, վէ հէր պիւր ինթիմալտէ, ղըտտընը կէօսթէրմէքտէ տիւր:

«Իլլէ պիգիմտէ իտտալըզ պու նօգթա իւզէրինտէ տիւր:»

ԵՄԻԼ ՏԸ ԺԻՆԱՐՏԵՆ:

Լա Լիպէրթէնին սոհիպի պու իտտա-տա պուլունմագտա հալտէ, էօթէտէ Լ'Ալլինիլին միւթէլիլի օլան Մ. Բէյրա տախի, մութլագ սուրէթտէ գալլա օ-լաճագ տըր տէյի իտտա իթմէքտէ տիւր:

«Կէրէք կիլեօմ գըալ նազրէթէրի, վէ կէրէք քէնտի միւրիսթրօսու Մ. տը Պիգ-մարգ, իւշ սէնէտէն պէրու ճէնկէ հաղըր-լանմագտա, վէ շու նիլէթ ու մագսէպէրի-նէ մէպի, հէր ֆէտաքեարըլը ինրա իթ-մէքտէ տիւրէր: Նաւըլ քի, Նիլալմալէյի, սէրպէսթիլէթի, վէ Բրուսեանըն րահաթը-ղընը օլ ուղըրտա ֆէտա իլլէմիլէր տիւր: Միւշարիլէյն ու միւլալիլէյն հաղարաթը, ա-սաշիլին պիւր թահթը նիգամ ու ինթիգամ-տա պուլունմագտա իլլիթիգամ իթմիշ օլուպ, վէ մէպուսանը միլլէթ մէճիսի օլ պապտէ րուի մուվաֆֆագաթ կէօսթէրմէտիլինտէն, իթէիլի իտիլմիշ, վէ գանուլար ալագ ալ-թընա ալընպ, վէ նիլալմալէյին մուլալի-րինտէ օլարագ, մէպուսանը միլլէթտէն ըն-սօրուլմագըրըն, էնալիտէն վէրկիլէր թօք-լանըլմըլ տըր: Շու խոսուսուսա պու գաաթը եօլ ալընըլտըգտան սօնրա, արթըզ կէրի տէ-նիւլմէք, քէք պիւրիւք վէ մանեա գապուլ իթմէզ պիւր մէղէլլէթ սալըլըզ, վէ 1850թա-րիսինտէն ելուզ գաթ պէտթէր աուտ օլու-նաճաղընտա շիւքէն եօգ տուր: Էօյլէ պիւր գալիֆիլէք վէ սէպաթըլըզ պիւրալթ ու հա-րէքէթիլին, սօնուտա, Բրուսեա իլլին, պիւր պիւրիւք մուհարէպէ գալպ իթմէքտէն ղի-լատէ ֆէնա նէթիլէյի մուճիպ օլաճաղը տէր-քեար տըր: Հէլէ օլ վագըթ, Մ. տը Պիգ-մարգըն ինթիգալը ինագ իտէճէք տիւր: լա-քին, եալընըզ օլ գաաթը իլլէ տախի պիւրմէ-յիպ, սէրպէսթիլէթ թարաֆիլիլէրի, սալիւր ինրալարա տախի գալըլաճագալար տըր: Վէ քօլիթիգաճա պիւր պիւրիւք թէպէտտիւլաթ վուզու պուլունմագ տըր: Բրուսեա գըալը,

ֆէօտալ (պիսիմ խաւարեալ տէտիկիմիդ կիւ-րուս մանեաւնա ալընմալը տըր) կիւրուհու-նա կիւլէնէրէք, ճէնկէ հաղըրլանմըլ տըր-իմտի, շիմաթ քօլիթիգասընը թէպտիլ իլլէ, հարպտան վագ կէշտիկի կիպի, մէնֆուրու օլան սէրպէսթ էֆքեար սահիպի օլան թա-գըմա միւրաճագաթ իթմէյէ մէճպուր օլաճագ տըր: Վէ օլ վագըթ ծնլարընտա թէքիլիֆաթ ու իտտաալը պաշտան աշաճագ տըր:

«Վէ պուլունմագտա րանա աշալըլմագտա տըր քի, Պէրլինտէքի ճէվէլան իթմէքտէ օ-լան մէսէլէ, եալընըզ հարպ ու սուլ թօլի-թիգաթը միւթէրէրի իւզէրինտէ տէօմէլիպ, իլլա, տախիլ վէ էսասի թէպէտտիւլաթա սէպէպիլէթ վիւրէճէկիւնտէն, Մ. տը Պիգմարգ-տան տախի պիւրիւք պիւր ղաթըն թէպտիլի իգթիգա իտէճէք տիւր:

«Իմտի, պու սէօյլէտիքէրիմիգտէն նէ-շէթ իթմէքտէ տիւր քի, էկէր մուհարէպէ միւլալիլէթ իսէ, եա Ազգային, Բրուսեա-նըն քէնտուտէն իլլէրուտէ սալըլմագտըն թա-նըլաճագ, վէ քէնտիսի քիւլիւք հիւքիւմէթ-լէր սըրասընա կէշէճէք տիւր, վէ եախօթ Բրուսեա գըալը իլլէ Մ. Պիգմարգ նիլէթէ-րինտէն սարֆը նազար իլլէ, րէգալէթ գաթ-թանընը կիլիլիպ, հէմ քէնտիլէրին, վէ հէմ տէ Բրուսեանըն պէտպալթըլընը միւլէտ-տի օլաճագալար տըր: Վէ մատամ քի, պու խոսուսուսա իքիսի տախի ինթիմալտէն տէ-յիլ տիւր, տիւլէք տիւր քի, հէր հալտէ մու-հարէպէ օլաճագ տըր:

«Մուհարէպէ պաշալտըգտա, գալղայա տախիլ պուլունմալար հագընտա նէ գա-տար մուլիւր սալըլաճագ իսէ, թէմալէկէր-լէր հագընտա տախի օլ գաաթ մուլիւր օ-լաճագտըր: Սանալթա թէգաաթիւմ, է թի-ճարէթէ միւնապէպէթլէր, տէվէթլէրի պ պիւրինէ օլ գաաթար պիւր սըգը պաղ իլլէ մէր-պուլթ գըլմըլ տըր քի, գարարը քէնտի մէր-քէգիլտէ գալմալըզ, իլլա էթրաֆլարա տա-թի սիւրալթ իտէճէկի պի իլլիպալար տըր: Մուհարէպէ պաշալտըգտա, սէրմալէլէր ալթ իւպթ օլուպ, պիւրիւք թէշէպպիւսաթլա-րըն թէէթիւր օլունաճաղը, վէ հէր նէվի իշէն կէվէթլէք արըզ օլաճաղը, վէլհաթը հէր նէվի մուսիպէթլէրն պաշ կէօսթէրէճէյի շիւքէսիլ տիւր: Խոսուսուսիլլէ Ֆրանսա կի-պի պիւր տէվէթի հագընտա: շիւքի, Էվրօպա մէսէլէրինտէ տալիմա մէտիւլի պուլունմալ, վէ տալիմատա թէրազիլին պաալըլը կէօղիւնիւ աղըլալտըլմագտա տըր: Վէ թապիւրթը մասլալաթա էօյլէ իս-թէտիկիլտէն, աաթթա մէճպուր օլմագտա տըր: Էօյլէ պիւր տէվէթլին պի թարաֆ գալ-մաթը, տալիլէյի ազ ու իտրաքըն խարի-ճինտէ տիւր, վէ պուլունմագտա գաթիլալար, Ամանեայը թա թէմէլինտէն սարսաճագ օ-լան պէօյլէ պիւր մուհարէպէտէ, Ֆրանսանըն պի թարաֆ գալմաթը, աֆլ օլունմագ պիւր թագալարթ սալըլա ճալիլ տիւր: Հէմտէ, պէօյլէ վագըթլարտա, գալղայա կիլիլիլ-լէլէրին տախի, էէնիլէյի գաաթար գարար-տիտէ օլաճագալար պէտիլի տիւր: Տիւլէք տիւր քի, Ֆրանսա էն սահի մէսէլէ իլլէ պու խոսուսա տուր: Ֆրանսա պի թարաֆ գալա-ճագ տըր տիւլէք, թապիւրթա գարշը սէօյլէ-

մէք տիր, ճորանստ պի թարափ գալամայրպ, իլլա Մ. տը Պիղմարգըն հալ ու հարէքէթ վէ կիտիշինի բիշ նազարա ալտըգտան սօն-րա, հինի իգթիզատա իսէ բէնչէսինէ վու-րաճագ տրր, իշթէ իթթիֆագ մէսէլէսիտէ պուրաճըգտա մէյտանէ չըգաճագ օլուպ, վէ մէսէլէլէրին էն միւհիմի օլտուղունտան, պիղիմ տախի նազարը տիգգաթ վէ միւթա-լաաթըմըղը տալէթ իսէճէք տիր:

—Մաճորիսթանըն եէնի միլլէթ մէճ-լիսլէրի աշըլըպ, վէ աշաղը գամարանըն բէյիսինին իրաւո իթտիկի նութգտան, Մա-ճարիսթանըն եագընտա թաճտը թանգի-մաթա կիրիպ, վէ Ավսթրիա իմբէրաթօ-րու հազըթլէրինին, Մաճարիսթան գը-րալիյէթի թաճընը կիյէճէկինին, էմէլի էզլէպուտէն պուլունտուղու անլաշըլըշ տըր:

—Ամբիգանըն Մէմալիքի-միւճթէ-մէսար թարափընտան, Փարիսին 1867 սէնէսի սէրկիսինէ կէօնտէրիլէճէք էմվալ ու էշեանըն նագլի իշին, խասսէթէն վա-բօրլար թալին գըլընտըգտան պաշգա, մէսարիֆաթը լաղըմէսի իշին տախի, Գօնկ-րէ թարափընտան 100 պին թալէր թախ-սիս իտիլմիշ տիր:

—Բուսիա տէվլէթի մէճլիսի խասսը աղսարնտան պիրիսի, պու տէֆա օլուգ չօճուգ սաճիպի օլուպ, վէ հէնուգ 48 եաշընտա պուլունտուղու հալտէ, կէզ-մէքտէն տէօնտիւկիւ տրապասը տէրու-նինտէ տապանճայը չէքէրէք, քէնտույի թէլէֆ իթմիշ տիր:

—Պու սալը կիւնիւ Ֆլօրանստան իթալեա սէֆարէթլանէսինէ կէլէն պիր գըթա թէլէկրաֆա նագարէն, Պօղազ ի-չինտէ վէ Սուլինտա պուլունտան իթալ-եա պէլլիք կէմիլէրի կէրի չաղըլըմըշար տըր: Մէզքիւր կէմիլէր միւհիմ պիր իրոմէթ իշին հազըր օլմագ իւզըթ թէճճիգ գըլընաճագլար իմիշ, կուլնտրէ նամ սէ-ֆինէ չարչէմպիհ կիւնիւ էօյլէտէն սօնրա եօլա չըգաճագ օլուպ, վէ Սիրէնէ նամ կէմի տախի եագընտա Գարա-տէնիլի թէլըք իտէճէք իմիշ:

Սէօյլէնտիկինէ կէօրէ, իթալեա սու-լարընտան պաշգա մաճէլէրտէ պուլու-նան կէմիլէրին քեաֆիֆէսի կէրի չաղըլ-մըշ օլտուղունտան, պու խուսուս մու-հարէպէյէ պիր ալեամէթ սալըմագտա տըր:

ԷԷԷԷԷ

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ՏՈՒԽԻԻՅԷ

Մըսըր վալիի վալեաշանը տէվլէթլու-ֆէխամէթլու իսմայիլ բաշա հազըթլէրի չարչէմպիհ կիւնիւ սաաթ տէօրթ բա-տէլէրինտէ Տէր սաատէթէ մուվապէլէթ պուլունտուղուտան, վէ պիր սանտարա-քիպէն, Քեաղըտխանտէ քեալին գասըր հիւմայուէնա պիլ աղիմէ, հուգուրի չէվ-

թէթ մէվլիթլու հազըթլի խիլաֆէթթէ-նահիյէ չըգտըգտան սօնրա, սաաթ ալ-թըր բաատէլէրինտէ, էմիրկիւնտէ վագը սահիլ-եթրալլարընա աղիմէթ պուլուն-մուշար տըր:

Պու ալէֆաքի Լէվանթուա վալիի միւ-շարիլէյհ հազըթլէրինին Տէր սաատէթէ թէշրիֆ իտէճէքլէրի եագըլտըգտան սօ-րա, շու միւնասէպէթտէն, տէվլէթլու-Ֆաղըլ Մուսթաֆա բաշա հազըթլէրինին թէքրարէն Տէր-սաատէթէ ապաթլէրի խուսուսուէնուն նէշէթ իտէճէկի իճթի-մալի, Ֆագաթ, բաշալի միւշարիլէյհ հազըթլէրինին օլ պապաթ իթաաթ ի-տիպ իթմէյէճէկինին չեւբէյի պուլուն-տուղու տախի իշար օլունմուշ տուր:

—Քէզալըք մէզքիւր դաղէթաաա օ-պուսուղունտա կէօրէ, Շուսնու օրտու-սունա, իքի պէօլիւք թօրճու ապկէրի ի-լէ, իքի ալայ տախի զիւաֆ ապկէրի ի-լալէ գըլընաճագ տըր:

—Պու սալը կիւնիւ, սիւֆէրայի տիւ-վէլի էճնէպիլէնին հէման քեաֆիֆէսի, Պապը-Ալիյէ կիտէրէք, գաթը հազըթլի սաատէթթէնահի, վէ Աալի բաշա հազ-րէթլէրիյէ կէօրիւշմիւշէր տիր:

—Իւպէթլու տէվլէթլու դուրու-տանը տէրեա Մէհմէտ Ալի բաշա հազ-րէթլէրի թարափընտան, Ջաթը հազըթ-լի թաճուարիյէ, մէսմուաթա նագարէն պիր միլեօն դուրուշ գըլմէթինտէ պիր ալեա եագը թագըմը հէտիյէ օլունտու-ղու կիպի, շահգատէկեան հաղարաթըն-տան տէվլէթլու նէճապէթլու Եուսու-ֆէտտին էֆէնտի հազըթլէրինէ տախի, եէտի եիւզ էլլի պին դուլուշ գըլմէթին-տէ պիր գըթա եիւզիւք իթա օլունմուշ տուր:

—Տիւնքի կիւն վիւքէլայի ֆէխամ-հաղարաթընըն, Քեաղըտխանէյէ աղիմէթ իլէ, հուգուրի հաղթէթի խիլաֆէթթէ-նահիտէ աղուր մէճլիս իլլէտիլէրի, վէ շու մէճլիստէն միւրաորն, Ալմանեանըն թէճիլքէլի հալի միւզաքէրաթընտան ի-պարէթ պուլունտա իճթիմալի, Լէ-վանթուա օգուլմուշ տուր:

—Նօրֆօլք տուգասը ճէնապլէրինին Ճիւմա իրթէսի կիւնիւ Տէր-սաատէթէ կէլէրէք, ամուճասը օլան լօրո Լայընս ճէնապլէրինտէ միւսաֆիր օլտուղու, վէ կէլէճէք հաֆթա պիրիքտէ Պուրաաեա սէյեաճաթ իտէճէքլէրի հապաթիստէնտիր:

—Լօնտրա դաղէթալարընտան պիրի-սինտէ օգուլունտուղունտա կէօրէ, Սըրպիս-թան իլէ Գարաաաղա սիլահլար իտիսալ օլունտա տիւշիւնիւլէքտէ օլտուղուն-տան, Սէմլէնէ 40 պին ատէտէ եագըն թիւֆէնք կէօնտէրիլէճէյի, վէ օրաաան տախի կիլիճէ Մէմլէքէթէյնէ էնտիրի-

լէճէյի, էմիլյէթէ շայան եէրտէն իշի-տիլմիշ հապաթիստէն տիր:

—Ճէպէլի Լիպնանտան ալընան խապէրէ կէօրէ, ժօգէֆ Գարամըն աղգաաաշը օ-լուպ, հիւքիւմէթ թարափընտան աղա-նըմագտա օլան էմիր-Սիւլէյման-Հար-ֆուշ պու տէֆա Հօմա թարափլարընտա պիր մաղարաաա ուլու մագտա իքէն տէր-տէսթ իտիլէրէք Շամա կէթիլիլմիշ տիր: Հարֆուշ հէր նէ գատար թուլթուլ-մուշ իսէ տէ, Գարամ հալեա էլէ կէշի-րիլէմէմիշ տիր:

—Մէմլէքէթէյնին, իսմինէ գուրա վէր-տիլէրի Հօհէնգօլլէրն բրէնսինին քիւշիւք պիրաաաա, պիր հաֆթաաան պէրու-պուրաաա պուլունտուղունտան, պու-սալը կիւնիւ Բրուսիտ տէվլէթի սէֆիլի ճէնապլէրի պիրիքտէ օլտուղու հալտէ, Քեաղըտճանտէ վագը գասըր հիւմայու-նա կիտէրէք, հուգուրի Շահանէյէ չըգ-մագ շէրէֆինէ նալիլ օլմուշ տուր:

—Պէյրուլթաա, վէ հէման Սիւրիա-նըն հէր թարափընտա, ալսուլ իթանըն գըլլէթինտէն պաշգա, Ֆէնա սուլլէթտէ պաշալըղ տախի պուլունտագտա օլուպ, վէ չօղ տաաալար իզհարը իֆլաա իթմէք տէ օլտուգլարընտան, իքի այ տաճա պէօլ-լէ կիտէր իսէ, շէհի մէզպուրօն խա-րապիլյէթէ եիւզ թուլթաաաղը, վէ Հօ-րանտա պագը իլսթ իլալ ալամէթլէրի չեւբ-է օլունտուղունտան, Պէյրուլթաան Շա-մա ապկէր սէվգ օլունտուղու հապաթի-սաթտէն տիր:

—Բարիստէ պուլունտան մուհիպիմիլ թարափընտան վարիտ օլան մէթթուպ տուր:

«Պու վարաա պուլունտան վէ պուրա-տաքի թիւրքլէրին մէճմաի հիւքմիւնտէ օլան իթալիան գաճվէսինտէ, կէշէն կիւն օթուրմագտա, վէ թարափընդա եագ-մագ իւզըթ պիր մինասիպ շէյ տիւշիւն-մէքտէ իքէն, զիւգագտան էլպիսէսի դա-լէթ բիս վէ բարէ բարէ, վէ էլինտէ պիր թէսթէ էվրագ պիր տտէմ կէշիպ, «պու-կիւն Պօրսաաա էսհամըն սօն ֆիյաթընը շամիլ ճէտվէլ տիր: տէյի նիտա իթմէ-կէ պաշաաաղ, վէ եանըմըգա եագլաշըպ պիր գըթաաըն պիգէ վիլէրէք ալընա-սընը թէքլիֆ իլլէմիշ օլմասըլլա, մու-հիպլէրի տախի պիր պաղըր իթա իլէ, մէզքիւր վարագալը ալարմ:

«Մէզքիւր ճէտվէլ մուֆասաալ պիր շէյ օլուպ, էվրօպա տէմիր եօլարը վէ էսհամը, վէ գուլմանեա վէ ֆապրիգա-լար, վէլ հասըլ հիսսէ իլէ սաթըլան սէ-նէտաթըն ճիւմլէսինին օ կիւնքի ֆիյա-թը միւնտէրիճ իտի:

«Իշթէ վարագալի մէզքիւր էյի միւ-թալաա իտէրքէն, պուրաաա պուլուն-նան Պօրսանըն հալինտէն պիր մըգաաը

պահանջները ինչպես խաթարման կէ-
միջ օրտուղութեան, պոռ պապստ պապը
մալիւմաթ վէ թափախաթ վէրիւրիմ:

« Պիր միւտտէթտէն պէրու Ֆրան-
սըզմայը զահմէթսիզմէ թէֆէհհիւմ վէ
թէթէլլիւմ իսէպիլմէքտէ օրտուղութեմ ճի-
հէթիւ, պիր Ֆրանսըզ տօսթուլմ իլէ
պէրապէր տիւն Պօրսայա կիտիլտի:

« Պու Պօրսա տէտիլլէրի մահէլլ, սար-
րաֆանըն մէճմարի օլուպ, տէվլէթ թարա-
ֆընտան մուսաւտադ օլան սաղլամ իս-
թիզըրազար իլէ, գուճրանեա, վէ շըմէն-
տըֆէր, վէ ֆազըրիզալար միսիլու հիս-
տէլէր էսհամընըն շարշուլի մախսու սիտիր:

« Պուլտա թահթըր քէֆալէթէ ալըն-
մըշ, վէ էմանէթէն խազինէյի տէվլէթէ
պէշ եիւզ պին Ֆրանզ պըրազմըշ էմնի-
յէթիլ վէ սահիպ նուֆուզ վէ եէսար
ալթմըշ տէլլալ օլուպ, Պօրսաճա նէ գա-
տար ախղուիթա օլուր իսէ, պուլնարըն
մարիֆէթիլլէ ճէրէեան իտէրէք, տէլլալ-
լարըն միւտախէթսի օլմայան պիր իշտէ
միւնազաա գուհուր իտէր իսէ, անը հիւ-
քիւմէթ խաղա իթմէզ:

« Պուլնար պիղիմ պիլտիլիլիզ, վէ գու-
յուլմճու շարշուտուլտա կէօրտիւ կիւմիւզ
տէլլալար կիպի պալտըրը չըպլազ գալ-
տըրըմ տէլլալ օլմայըպ, ասհապը հայ-
սիյեթտէն պիր գաշ պին քիսէյէ մալիք
ատէմէր տիր, վէ հէր պիլիլին սէքիզ
օնար եազըճը վէ թահսիլտար, վէ սայըր
խատէմէլէրի վարտըր:

« Պու տէլլալլիզ գըյմէթիլ պիր շէյ
օլուպ, կէտիլք մագամընտա օլան բա-
թէնթէսի սաթըրըրը թագտիրտէ, իքի
միլիօն ֆրանգա միւշթէրի պուլուլուր:

« Կէլլիւմ Պօրսայա Պու Պօրսա, շէհ-
րին օրթապընտա, էթրաֆըր զայէթ կիւ-
զէլ մէրմէր տիրէրի ճէսիմ վէ միւնթա-
զամ պիր պինա օլուպ, էօն թարաֆըր զա-
յէթ կէնիշ մէյտան տըր, վէ ուզազտան
մէզքիւր պինա պիր պէօյիւք քիլիսէ կի-
պի կէօրիւնմէքտէ տիր, վէ պիրտէ պի-
նանըն եիւզիւ, պօյտան պօյա մէրմէր
նէրտիպան տըր:

« Պիղտէ մէզքիւր նէրտիպանտան չը-
գարազ, պէօյիւք գարուտան կիրտիք,
վէ օրատա պուլուլուան պէվլապէ (գա-
բուճուլա) շէմսիյէլլիլիլիզ վէրտիք: Իշէ-
րիսի սէրկիլի Օսմանի վիւսաթընտա մէր-
մէր տէօշէլի մէյտան օլուպ, օրթապըն-
տա պուլուլուան վէ էթրաֆըր բարմագլըզ
իլէ մահտուտ օլան մահէլլտէ տախի, զիքը
օլուլուան տէլլալար, վէ բարմագլըզն խա-
րիճիլտէ միւշթէրիլլէր տուրմագտա իտի-
լէր:

« Պու տէլլալար միւզայէտէ վէ միւ-
նազասա իլէ մէշղուլ օլուպ, խարիճտէ
տուրան միւշթէրիլլէրին հէր պիրիլին է-
լինտէ պիրէր չիզտանը վար իտի: Շայէտ
էսհամ, վէ եա սայըր պիր շէյ ալաճագ
վէ եախաւ սաթաճագ օլան վար իսէ, մախ-

սուս թապ իթտիլիլիլիլ օլան քեաղըրըն
րագգամ խանէսինէ թալիպ օլուղու սէ-
նէտաթըն մըգտարընը իմա իտիպ, եան-
լարընտաքի ուշաղլարա վիրէրէք, տէլլալ-
լարա կէօնտէրիլլէր, անլէր տախի ալըպ
վէ եախօտ սաթըպ, իճապընը իճրա ի-
տէրլէր: Պու միւզայէտէ, ալաֆրանգա
օնպիրտէ, եանի էօյլէտէն պիր սաաթ-
էվլէլ պէտ, վէ պիլա ֆասլա իւշ սաաթ
թէմաթի իտէր: Թաթիլ վագթի կէլին-
ճէ, եանի սաաթ ալաֆրանգա իքիլի շալ-
տըրը անտէ, հէրքէս սիւքիւթ իտէրէք,
տէլլալար քէնտիլլէրինէ մախսու օլան
տայիլլէյէ կիտիպ, օրատա իշէրիլին թէս-
վիյէ իտէր, վէ իլիշիքլէրինի քէսէրլէր,
վէ պիր կիւնա միւնազաա վուգու պուլ-
մամըշ իսէ, ճիւմէսի տաղըլըպ, քեար
մը օլմուշ, եօխսա զիյան մը իտիլիլիլ,
պուլալարընը միւշթէրիլլէրի իլէ միւզա-
քէրէ վէ մուլմէլէյի լաղըմէյի իճրա իս-
լէրլէր:

« Միւզայէտէյի ումուրիյէլ խիթամ
պուլուլուճա, եինէ օ մէյտանտա, էօթէ-
տէ պէրիտէ պէշ ալթըր քիշի պիլիլիլիպ
ալըշ վէրիլ իտէրլէր իսէ տէ, պուլնու-
հիւքմիւ եօգտուր, վէ ալնան շէյին ու-
ճուզ վէ պահալը օլմասըրտա միւշթէմէլ
տիր:

« Հէր կիւն էվթօպանըն իճապ իտէն
մահէլլէրիլլէրինէ էսհամ վէ սայիլի սէնէ-
տաթընըն ֆիլաթըր ճարիլլէրիլինի միւ-
պէյիլին թէլէկրաֆ ալընըպ, ալէնի սու-
րէթտէ նէշը, վէ սուրէթլէրի տիվարա-
րա տախի թաալիք իտիլիլ:

« Կէրէք պու թէլէկրաֆ մէսարիլի
քիւլլիլլէսի, վէ կէրէք մէսարիլիլի զա-
րուրիլլէյի սայիլիլէ, Պօրսա տուլուլիլլէ-
սիլտէն հասըր օլան մէպալիլիլ իլէ գար-
շըլաշտըրըրապ, պուլնու թէգապիլ
իթտիլլէրին սօնրա, շէհրէ էմանէթի սան-
տըրընա խալիլ քեար գալըր:

« Պուլտան պաշգա տէլլալարըն վէր-
մէքտէ օլուղլարը մուխասսասաթը սէ-
նէվիլէ տախի, խասթէ խանէլլէրէ սարֆ
իտիլիլ, վէ եէվիլլէ վուգու պուլլան տա-
լիլ սիթէտ, պիր գաշ եիւզ միլէօն Ֆը-
րանգա պալիլ օլուր:

« Պու ախղուիթա իթիպարի պիր շէյ
օլուպ, եալընը ալըմ սաթըմ պէյնիլտէ-
քի ֆարգ ագճէ վէրիլիլ, եօխսա սէնէ-
տաթ ալընըպ վէրիլլէզ:

« Վագթիլլէ ճէփտէնիպտէ, վէ էր-
մէնի հուլու թիւրքճէ իպարէ իլէ թապ
ուլ չը օլուլուապտա պուլուլուան Մէճ-
մուլալ Հապտիստէ, խալիլար-խանը Պօր-
սասընա տայիլ մուլապալ պէնտիլ կէօ-
րիւլլիլ իտի:

« Մուլիլիլիլ տախի իշպուլ մէք-
թուպուլմա Տէր սէաաթէթ իլէ պուլա-
տաքի Պօրսա պէյնիլտէ օլան միւզայէ-
նէթիլ սէպէպիլին, վէ իլիթար գըլըրըզ

տահա սայիլ շէյլէր թահրիլինի միւնա-
սիպ կէօրտիլմ:

« Պուրատա պու իշլէ մէլուֆ օլան-
լար, ասհապը սէրվէթ վէ սամանտան
օլուղլարը կիպի, մէշաղիլի սայիլիլլէրի
տախի օլուպ, թօրու թօրու կիւնտէ
իւշ սաաթ գօնսօլիտէ ալըշ վէրիլլէ ի-
տէրլէր, վէ եալընը ախղուիթալարընը
գօնսօլիտէ հասըր իթմէյիլ, տէմիր եօլ,
վէ գուճրանեա, վէ շիրքէթ սէնէտաթը
կիպի գըրգ էլլի ճիւն էսհամ ալըր վէ-
րիլլէր: Պիղիմ խալիլար-խանը կիւլու-
հուլուլու հալը հագըրը պահսընա կէլէ-
լիւմ: Պուլնար, էյէամ վէ սաաթընը եա-
լընը պու իլէ հասըր ու վագթ իտիպ,
գուճար օլուլու հիւքմիւնէ կէթիլիլիլ-
լէրի գօնսօլիտ ախղուիթալարըն, պէլքի
վագթը շէֆիպագտան կիճէ եարսընա
գատար մէշղուլ օլուլար:

« Էկէրիլ պուլնարըն իշլէրիլլէրտէ
սահիպ սէրվէթ վար իսէտէ, նատիր օ-
լուպ, էքսէրի քէօշէ սարրաֆը իքէն,
ազաճըթ թիւլիլիլ թօսուլու տիւզէ-
րէք, պու իլէ սիւլիւք իթմիլ, վէ պա-
զըլարը պու թիւսթիլլէրտէն պիր քէրիլ-
տատ ալտըպ, քեաֆիլէյի էմլար վէ ա-
գարընը սաթըպ, էսմանը հասըրլէսիլլէ
պաճագլարընը սըղալըպ, գօնսօլիտ ալըշ
վէրիլլէրէ կիրմիլ տտէմէր օլարազ, պուլն-
լարըն սէրվէթի մէվճուլտէսի իսէ, սէր-
մայէ իթթիլիլազ իլլէտիլլէրի ագճէ օլ-
ուղլուլուտան, պիր քէրիլլէր զիյան կէօրէ-
ճէք յսալար, եա իլլաա, վէ եախօտ
թէճէնիլլէր իտէրլէր:

« Պիրտէ խալիլար-խանը գարուլուլու
գօնսօլիտին թէնէզգիւլ վէ թէրագգըրը-
նա տայիլ թալիլ օլուլուան ախպարը թէ-
լէկրաֆիլլէրտէն պաշգա, պուլնարըն սու-
րէթի խիլթատէ մալիւմաթ ալաճագ էմ-
նիլլէթիլլէր երիլլէր օլմատըրտան մատա,
իշթիլմալ քի Փարիս վէ Լօնտրա նէրէտէ
տիր, վէ գանղի տէվլէթլէրին բայիլթալթ-
լարը տըր պիլմէտիլլէրիլլէրտէն, պու ճի-
հէթիլ մալիւմաթը վէ սահիպ գուլ-
րէթ պուլուլուան սարրաֆար, իճապընա
կէօրէ, պուլապըլա վէ Լօնտրա իլէ մու-
խապէրէ իտիպ, իլէվիլլէ քեարա կէօրէ,
կեահ պուլաւտան ալըր, Տէր-սէաաթէթ-
տէ սաթար, վէ կեահ օրատան ախ, վէ
Լօնտրա ֆիւլուլթ իտէրէք, Լօնտ-
րա վէ մահալիլի սայիլիլտէն ալտըրը էս-
համտան կէօրտիլլիլ զիյանը իսթանպօլ-
տան չըգալըր: Պու ճիլլէթ խալիլար-
խանը թաղըմը, զարարտան պաշգա քեար
կէօրմէղլէր:

Ճ. Հ.

Պալլէյէսի օմբոս:

ՍԱՀՈՂ ՂԱԶԷԹԱ
ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ
ԼԷՎԱՆԹ ՀԷՐԱԼՏԸՆ ԹԱՊԵԱՆԷՍԻՆԵՏԷ
ՊԵՏ-ՕՂԼՈՒՄՆ ԵՕՂԸԻ ԵՕԼՆԱ, ԶՕՏՕԿՐԱՅ ԱԳՏՈՒԼԼԱԶ
ՊԵՐԱՏԷՐԼԷՐ ԳԱՐԵԼՈՐԵՍԱ ՆԻՍԷՐՕ 519: